

Jolsvai András

Van min csodálkozni.

Tényleg van, mégpedig minden irányban. Az ember, ha valahogy Tolcsvára vetődik (imádom ezt a közhelyközeli kifejezést, mindig a Grosics Gyula jut róla eszembe), el sem igen kerülheti a Szirmay-Waldbott (van-e, ki e neveket nem ismeri?) kastélyt: ott van a főutca oldalában, aki Erdőbényéről

Vámosújfalura tart (vagy fordítva), mindenképpen beleakad. És ha már beleakadt, s miként e sorok írója, meg is áll, különös dolgot fog tapasztalni. Egy közepesen elhanyagolt udvart, mely leginkább iskolai sportpályára emlékeztet (miként majd kiderül, méltán), egy visszafogottan felújított kastélyszárnyat és egy rogyadozó, rozsdásodó másikat: az első benyomás inkább hőkölteti a látogatót, mintsem hogy lelkesítené.

De ahogy belépünk, elfelejthetjük a

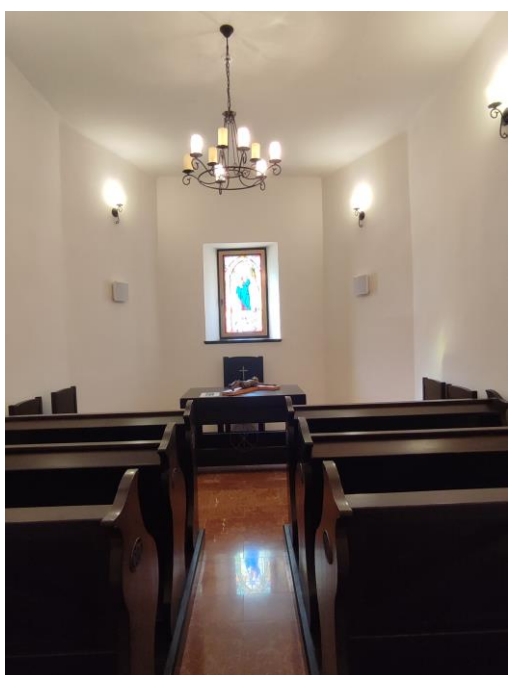
fenntartásainkat. A kastély látogatható szárnya belülről minden huszonegyedik századi igényt kielégít. Néhány terem őrzi régi fényét, padlóját, falburkolatát (a könyvtár meg díszterem falai) a többiben digitális szerkezetek segítenek felidézni az egykori pompát. Az oldalirányú, apróbb helyiségek tisztán múzeumi feladato-

kat látnak el, megismerhetjük belőlük (bennük?), hogyan éltek a méltóságáék a régi szép időkben, miként telt a cselédek napja, hogyan és kik nevelték az úri gyerekeket és efféléket. Vannak terek, ahol a kastély kimerítő történetével ismerkedhetünk meg (ez a kedvenc félmondatom: „erre csak a falszövegtudás adhat mindenre kiterjedő választ” – ha nagy leszek, falszövegtudó szeretnék lenni!) megtudhatunk mindent az átkeresztül-múlvaépítések minden apró titkáról, s arról is képet kapunk, hogyan zajlik majd a további felújítás, ha egyszer

lesz rá pénz. Befejezésül az egykori női szalonban felvonul a hajdani tulajdonosok teljes arzenálja, a Szirmay – és Waldbott-családok megannyi érdemdús tagja, s történetükből kirajzolódik az elmúlt fél évezred teljes magyar históriája is. Egyszerűen a látogató, aki fanyar iróniával mustrálta (vagy murcilta, el-

végre Tokajhegyalján vagyunk!) érkezésekor az épületet, távozáskor kalaplevéve tiszteleg mindazok előtt, akiknek ezt az élményt köszönhetjük.

Jó, de min kell itt csodálkozni?

Számos dolgon. Először is azon, hogy mennyi minden megmaradt ebben a házban a negyvenöt előtti állapotokból. Pedig ahhoz vagyunk szokva, hogy az efféle épületeket előbb kifosztják, szét-hordják, felégetik, majd ebek harmincadjára juttatják az elmúlt, nem igazán kastélybarát évtizedek. Ezzel szemben dolgozatunk tárgyát általános iskolaként hasznosította a néphatalom, ám azok a

tanárok, tanítók, pedellusok és egyéb alkalmazottak, kiknek a kezére bízott egykor, igyekeztek, amennyire az új funkció engedte, megőrizni a hajdani értékeket. A főúri könyvtárból iskolai könyvtár lett, a gothai almanach helyett a Timúr és csapatát olvasták benne, de a lurkók ugyanazokról a csodaszép polcokról emelték le a könyveket, mint a

Waldbott család tagjai. Abban a szerencsében volt részünk, hogy önkéntes tárlatvezetőnk (vezető és vezetett számszaki viszonya úgy aránylott egymáshoz, mint az egy a kettőhöz), aki a pénztárosi és büfési feladatokat is ellátta paralel, egykor ennek az iskolának nebulója volt, s élményszámba menően mesélte, milyen csoda volt nekik, tolcsvai kisiskolásoknak, ebben a kastélyban ismerkedni meg a számtannal, földrajzzal, történelemmel.

Másodszor, hogy az állam nem tette rá a kezét (még) az épületre, sőt,

adott is némi (főként uniós) pénzt a községnek a felújítás első ütemére. Persze, tudjuk, Tokajhegyalját a tenyérén hordja a NER, de onnan már csak egy apró mozdulat, hogy a zsebébe is beletegye.

Harmadszor, hogy a község (1500 lakos) mégis belevágott ebbe az emberpróbáló feladatba.

Negyedszer, hogy tíz éve, minden nehézség ellenére, folyamatosan működtetik a látogatóközpontot, programokat szerveznek, életet visznek a régi falak közé, vállalnak mindent a csoportos látogatástól a legénybúcsún át a tudományos konferenciákig.

Ötödször, hogy még senki nem akarta privatizálni az épületet. (Vagy ha akarta, eddig nem sikerült neki.)

Hatodszor, hogy a tolcsvaiak milyen büszkék erre kastélyra, pedig ők aztán igazán büszkék lehetnek sok mindenre, a borkombináttól az erdőgazdaságig, és még kastélyból is van nekik vagy öt.

Hetedszer, hogy milyen színvonalas kiállítást sikerült összehozniuk vagy hozatniuk, és ezt maguk is pontosan tudják.

Nyolcadszor...na, ezt sajnos elfelejtettem, pedig amikor hozzáfogtam az íráshoz, határozottan emlékeztem, hogy nyolc okom volt a csodálkozásra.

Ja, megvan, hogy a nyolcból hét az eszembe jutott: ilyen jó arányt régen sikerült összehoznom.

Fotó: Tanyi Adrienne